

V. 11
Kopsel

Lopatinskys död

och

Röster vid en Katafalk.

[Lundmark, Henrik Joh.]

22

HELSINGFORS,

J. SIMELII Arfvingar.

1848.

Lopatinskys död.

Vördsamt tillkännagifvande.

De häraf inflytande medel, utdelas till dem af tjänstklassen, hvilka kunna styrka sig hafva mest förlorat vid eldsvådan härstädes den 25 dennes. Helsingfors, den 27 Juli 1813.

FÖRFATTAREN.

Imprimatur.

J. M. af Tengström.

Lopatinskys död. 1)

Nej, den som ej lyckats att med vapnen bevara sin frihet, den bör dö. 2)

LOPATINSKY.

Skall evigt då sköljas af glömskans flod,
En krigares bragd och ett krigare mod
Hvars like ej många vi finne?
Är jordisk vinning då endast den lott
Som rufvar och bränner vårt sinne,
Det arf, vi af Fäderne fått?

Hur mycket ömkligt än alldrig utdödt;
Men krigarn som trotsadt sin ära och blödt
Hans namn vi så ofta förglömma.
Werdandi, ditt kall och din pligt bjuder dig
Att upprulla Historiens gömma
Och tälja en krigares lif.

Det fandes en tid, ack, J minnes den väl
 I Suomis bygder! ej glömt har Er själ
 Hur bröder hvarandra förföljde:
 Stum skådar än Urda på denna lek,
 Ty blod i strömmar den sköljde!
 Men krigarne stred och ej svek!

Och Nornan spinner min lifstråd ut,
 Snart, kanske snart, är min vandring slut.

Ur Blåsigfröarna.

Det finns en plats, dit våra tankar åla,
 Då sorgens dimmor hölja våra spår;
 Det finns en plats, der vandrarn får sin hvila
 När dödens svepduk kring hans likbår står:
 På denna plats, der fällt så mången lär!
 Der ser man hjertan brista och förblöda!
 Der ser man kvinnor, uti sorgedok,
 Plantera blommar, hvita, blå och röda:
 Der läser man så mången, mången bok!
 Men ej på lifvets gåta blir man klok.
 De äro många dessa platser, vänner!

Man skådar dem vid hvarje kyrkogård:
 Der stånda urnor, som man genast känner,
 Ty runa står på mången kull och värd]
 Och täljer: tro mig, döden är ej hård!

* * * *

På dylik plats 3), en aftons sista ljusning,
 Satt några krigare från Rossias land,
 Och täljde barndomens flydda ljusning,
 Och blickade åt Kallavesi strand,
 Hvars blåa våg gick som ett vattradt band.
 Bland krigarne, nu Lopatinsky täljde:
 "Jag känner i mitt bröst en aning stå;
 "Tro dock ej vänner, att än mod jag fällde, —
 "Ni silt ju mig på blodigt slagfält stå?
 "Vid Austerlitz och Friedland — hören på —
 "Jag skådat blod i stridda bäckar strömma! —
 "Jag deladt hugg såsom en god officer; —
 "Dock, ej det höfves att sig sjelf berömma;
 "Men i min själ nu Siarns öga ser,
 "Och blicken kräfver blod! — ni mig beler!
 "Men vet, en Norna finns som spanar
 "Och talar runor, som Guds Finger skref:
 "En välkänd röst uti vårt hjerta manar

"Att ej bele Visionens dunkla bref:
 "En inre hieroglyf som själens tema dref
 "Till verksamhet, eller: du skall ila
 "Från dina mödors brustna frid,
 "Ur tidens haf, der ingen hvila
 "Du rönt i lifvels tvungna strid."

• • • *

"Skön är dock krigarns död, J bröder!
 "Då han på ärans fält förblöder:
 "Men mera ljuf om mors och vänners tår
 "Nedfaller varm uppå hans bår!
 "Ah! se, hvad talar detta kors, o vänner!
 "När jag betraktar det, ack, straxt jag känner
 "En melankolisk känsla i mitt bröst,
 "Sant för en krigare är föga tröst;
 "Ty, denne man *) , sin hjeltedöd har funnit
 "Men Saga täljer ej hur' han försvunnit;
 "Han är brotglömd, hans krigarlif också, —
 "Namn, dater, knappt i dödsrapporten stå!
 "O mina vänner! heligt skall ni svära †)
 "Alt om jag stupar krigarns död med ära,

*) Se den i Not. 5 omordade, stupade, Officeren.

"Ni då beskrifva skall min sista bragd,
 "Huru jag kämpat käckt och oförsagd. —
 "Farväl! farväl! — ej ser jag mer
 "I detta lifvet nånsin er! . .
 "Besök dock kullen der jag drömmar,
 "Välsigna torfvan, som mig troget gömmer,
 "Och minnens då: Memento mori! †)
 "Farväl! farväl! — mig får ni mer ej si!"

• • • •

Nu knäppte han sitt svärd vid länd,
 Och uppå stolta klipparn sprang.
 Men afskedsskall från vänner klang,
 Fast långt i skog han var anländ.

Och echo immerfort än gick
 Kring berg och dal och vidan skog;
 När det förklängade och dog
 Då mod vår hjelte återfick.

"Jag har ju dig, mitt trogna svärd!
 Och du min häst, som alldrig svek!
 I grym och blodig krigarlek
 Jag rönt er hjälp så undransvärd!"

"För er och äran skall mitt blod,
 Och för mitt kära fosterland,
 Förrinna uti ljungens sand, —
 Mitt namn bortdö — i glömskans flod!"

"Jag har en mor, hon är mig kär,
 Och tvänne sysstrar — väna mör! —
 Er slummer jag nu säkert stör,
 Fast långt från er jag irrar här!"

"Och du, som var min tankas mål,
 Som gaf mig mången kyss så varm,
 Ej mera vid din ljufva barm
 Jag tömmer vållustdryckens skål."

"Som barn re'n vi älskat har
 Hvarandra innerligt och ömt,
 Jag dig än alldrig, alldrig glömt,
 Jag vet du lika trogen var!"

"Gråt ej min brud och oskuld's mö,
 När sorgebud om mig du får!
 O! var förviss jag eftertrår
 Ditt sällskap på min rosenö!"

"Der skall med öm och hjertlig hand
 Jag helsa dig i salig fröjd!
 Der skall jag säll och ljuft förnöjd
 Ju kyssa dina läppars brand!"

"Kom snart, kom snart! min älskling blid!
 Jag väntar utaf ro och rast!
 Jag har dig kär, var du trofast,
 Min Walkyria, i oändlig tid!"

"Ja, följ mig i oändlig tid,
 Och blif min Huris, holda mö!
 Der, der skall vi ej mera dö —
 Der skall vi njuta ostörd frid!"

"Ni himlens stjernor, I som går
 Bak dystra molnens mörka brädd,
 Sänd tröstens fackla till den bädd
 Der älsklingarne sorgsna trår."

"Min fader dog på ärans ban;
 Han blödde för fiendelod.
 Han flek väl ingens minnesstod:
 Dock önskar jag att dö som han!"

"Du, Gudamakt, som ledt min stig,
Och skyddadt mig vid farans brant;
Allt ädelt, högt och skönt och sannt
Låt tills jag dör, ledsaga mig."

Och nu ifrån hans hjerta gick
En afskedssuck till mängen vän.
Ej mer man såg och hörde se'n
En suck, en tår uti hans blick.

* * * *

En dyster natt. Kring berg och dalar rullar
Thor i sin vagn, och låter knall på knall
I blixtrar ljunga öfver sjö och kullar,
Och regnet strömmar i ohejdadt svall
Kring frötta krigarn, genomblött och kall.
Detaschementet, utaf tjugu männer,
Befallning får att genast bryta opp;
Ty Chefen älskar sina raska vänner,
Han äfven ock fått röna skuren, lopp,
Se, vattnet dryper ifrån tå till topp!
Nu rätta stråten de till slut dock flana,
Se'n flere timmars tid de vilse gått;

En kolare, den de i skogen hinna,
Erbjuder sig att, som en redlig man,
Anvisa dem ett skygd hvare de kann
Afbida natten och sig vederqvicka
Ifrån trapatsen och sitt myckna mehu;
Men lömskt sågs Loke från hans öga blicka: *)
Till Sveas här med dödsbud går han re'n . . .
Och, åskan gick och stormen hven!

* * * *

Men, goda makar! blott ni ödet kände,
Ej purprades er kind — en tåreflod den brände!

Ur BLÅSIFFORNA.

Lugnt på sin sköld Uhlanen låg, *)
Och drömde om sin mor och terna,
I perspektivet Freyas stjerna
Så vänligt ned på honom såg:
Han tyckte, att vid Wolgas strand,
Han med sin mö gick hand i hand,
Och kysste munnens purpurberg,
— Den kyssen gick i ben och merg! —
Och dejlig lifjekiud också

Han kyssar plockade uppå,
 Nu, var han make, vid hans sida
 Den hulda makan syns framskrida,
 Och jollrande bredvid dem gick
 En liten pilt med kinder runda;
 — Uhlans glada tjuvningsblick
 En engel sjelf ju bordt afunda —
 Han såg hur moderskärlek brann
 Så mild i makans ljufva öga,
 Han sig så säll, så säll befann
 Och byggde luftslott, höga! höga! —
 O gode krigare! bygg på! bygg på! —
 Snart skall din dröm tilländagå!
 Och ödets jernhårda händer,
 Som famnar oss på lifvets stränder,
 Skall vid sin känslolösa barm
 Omtrycka dig med senig arm,
 Samt svänga hemskt sitt gugner svärd
 Och båda till Wathallas hjelteverld!

* * * *

— Skott, på skott nu hörs
 Omkring hyddan gå,

Dödsrop endast spörs,
 Ty plutonsvis stå
 Savolaxarn med sin trogna barm,
 Och Sprengtportarn på sin säkra arm,
 Hvarifrån nu ila
 Dödens stöpta lod!
 Der, och här Uhlaner hvila
 I sin blod! . .
 Gode krigare! ej mer ni ser
 Mor och maka, som emot er ler!

Men vid hyddans dörr⁶⁾
 Står en Riddersman,
 Ej du skådat förr
 Någon såsom han,
 Hvilken svärd så kunnat föra,
 Och en fiende förgöra!
 Tjugu man ej ju
 Mot tvåhundra stå!
 Lopatinsky! — du! —
 Hvarför strida så? —
 Mängden skall dig öfvermanna!
 Strid ej mer,

Då du ser
Hugget nått din panna!

Bjuder honom lejd
En höfding så:

Gif dig, gif dig! du tappre Ryss!

De dine blödt — de dödde nyss

I öfvermäktig strid!

Gif dig! jag lofvar frid

I min Generals- och hedrens namn, —

Du, tappre! kom, kom i min famn!

O yngling blid!

Gif dig åt mig!

Hvad tjenar dig

Onyttigt spilla krigarblod?

Gif dig! vi rönt ditt mod!

Bredevid nu såg man falla

Tre af Suomis krigare!

Immerfort hörs ropet skalla:

Tappre Ryss! dig fången ge!

— "Nej! fiende! — hör du på:

"De, som ej med vapen kunna,

"Sin frihet bevara så,

"Utan blifva öfveryunna; —

"Då är ärans död den bästa! . .

"Ej som fånge vill jag gästa! . ." 9)

Vid han talte så

Rosslade hans barm,

Bloden flöt så varm

Ifrån såren då:

Och, han föll — ej mer han ville strida . . .

Fyra Suomismän, sågs slumra vid hans sida.

Slumren sött, J krigarskara god!

Krigarens ärofulla död Ni hunnit!

Slumren god! — Men Lopatinskys mod

Har ett blad i Suomis Saga funnit.

Så hans öga blef släckt!

Jordens ljusgröna drägt

Kläder kullen, hvarunder han drömmer. 10)

Men hans krigare själ

Skall nu skåda likväl

På den hand, som hans bragd ej förglömmar.

Utmärkt redlig kanrat,
 Ej han visste till hat, —
 Vardt han misskänd — förlät han så gerna!
 Skämtets udd han fördrog;
 Men — om hånet belog
 Blef han varm — väl han kunde sig värna!

Lik ett Lejon han var,
 Hvilket medömkan har
 Öfver små ilskena djur då de skälla.
 Om belackarn han fann,
 Ej af hämdlust han brann:
 Ty en man höfs ej kraffs *) vedergälla!

Om ej ether och dag
 — Med min pensel så svag —
 Uppå taffan jag satt som sig borde:
 God var viljan ändå,
 Ej må någon försmå
 Hvad af välment uppsåt jag här gjorde.

*) Liknelsevis små obetydliga djur och insekter,
 hvilka krypa, trivas och dvaljas i stoftet.

Röster vid en Katafalk.

Är det ej skönt att drömma,
 När man kan drömmar ha
 Så höga och så ömma?

Första rösten.

Förkrossad, nederböjd af djupa qual,
 Jag sitter vid mitt hjertas idéal
 Och tänker på hängångna, glada stunder,
 Då hon, den hulda, gick i lifvets lunder!

Nu är hon borta, hon, min enda tröst,
 Som innerligt och kärt låg vid mitt bröst
 Och blomsterströdde lifvets törnebana — —
 Ack! ingen dödlig kan min smärta ana!

Hon svingat har till trängtans sköna land!
 Nu sorgens tårar sköljer bärens rand:
 De trenne plantor af vår ljufva låga
 Beängslas svårt, och klagande hörs fråga:

Trenne röster.

Oss, arma små! oss hyllar ingen mer
 Se'n moder vår på bären lades ner? —
 Ej mer omhuldad vi af kyssar varma? —
 Vi frysa och förvissna nu, vi arma! —

Femte rösten.

Ej är jag död. Minns Gudasonens ord,
 Då han oskyldigt led på brottlig jord:
 "De på mig tro, de blifva evigt sälla:
 Jag är uppståndelsens- och lifsens källa."

Från Englars sköt i Salems etherhus,
 Der allt omstrålas af oändligt ljus,
 Jag än en mors —, en makas blickar sänder
 Till jordens kära, alldrig glömda länder!

När uti bönen "Fadervår" ni ber —
 Med aftenrodnans mun jag kysser er!
 I qvalens stund, då sorgane ni knäböja —
 Jag ser på er från himlens silfverstöja!

Men tjasas ni af onskans mörka makt,
 Och framför dygden ställer världens prakt;
 Ej tror på Den, Hvars Ögon äro lågor!
 Ej städse kämpar emot lastens vågor:

Då skall ej mer i purpurnolnens brand
 Jag blicka ner från världars blåa land! —
 O! då så bittert mor och maka gråter:
 Vänd om, vänd om! till tron och dygden åter!

Upplysningar. *)

1) Jakob Borisovitsch Lopatinsky, ägare af åtskillige gods i Woroneschka och Charkowska Gouvernementerne, trädde vid aderton års ålder i tjenst såsom Junkare vid Lif-Gardets Husarer, befordrades år 1800 till Kornett och öfverfördes på H. K. H. Storfursten Constantin Paulowitschs' då nyorganiserade Uhlan-Regemente; utnämndes till Löjtnant år 1806; bivistade falltågen i Österrike 1805 och i Preussen år 1806; belönades för vid Friedland ådagalagd tapperhet med St. Wladimirs Ordens 4:de klass; stupade i Finland i September 1808.

2) Lopatinskys syar på Svenska Officerarens uppmaning att gifva sig fången.

3) Å Kyrkogården i Kuopio, satt Lopatinsky qvälen före sin död, och samspråkade med någre kamrater om fäderneslandet, om framtidens förhoppningar, om hjertats ljufvaste önskningar och om barndomens kära minnen. Då inhändigades en Ordre, hvori han anbefaldes att jemte ett Detaschement afgå 20 virst från staden, för att, emot Svenskarnes möjligen befarade anfall med sine kanonslupar, betäcka stränderne. Vid det han mottog Ordren, intogs han af en viss mörk aning, och hans sista ord till sina vänner lydde: "Vi se väl ej mera hvarandra åter."

4) På Lopatinskys anmaning, förbundo sig bembl-

*) Ealligt Bulgarin.

de kamrater att, om någon af dem stupade, rädda hvarandras namn ifrån glömskan, medelst beskrifning af den stupades sista bragd: "detta tröstar åtminstone någon del vänner och släktningar," föllo hans ord.

5) Karteuser Munkarne säga i stället för helsning och afsked: Memento Mori! — Minns att du skall dö! — vid bortgåendet från Kyrkogården yttrade Lopatinsky dessa ord, i det han pekade på en aftonen förut stupad Officers friska graf.

6) Detaschementet hade förvillat sig i en skog hvar-est en kolare påträffades, hvilken tjenstvilligt erbjöd sig att visa vägen till sin boning; hvar-på han, då sådant var fullgjordt, genast o-be-märkt, begaf sig till en by, belägen på tre virsts afstånd, dit han visste att ett Compagni Savolax-Jägare väntats, och hos hvars Chef han nu förrådde Ryssarne.

7) Sedan Uhlarne, framkomne till kolarens bo-ning, aftagit packningen och löst sadeljordarne och stångbetseln, samt fördt hästarne under ett skjul, uppgjorde de en stor eld och sorglöst lägrade sig deromkring. Deras Chef och Lo-patinsky sökte skygd mot ovädret uti kojan, sedan den sednare likväl dessförinnan vidtagit all möjlig försiktighet, rörande posters utställande m. m. Plötsligt hördes en gevärssalva: 200 Jägare öfverfalla de åt hvilat sig öfverlemnande 20 Uhlaner — efter $\frac{1}{4}$ timme fanns de sedna-re icke mera till.

8) Lopatinsky sprang vid första gevärssalvan ur

stugan; men, inseende det allt redan var förloradt, återvände han och stälde sig vid dörren samt med sabeln i handen afbidade lugnt fiendens an-grepp, under det han sade till sin Chef: "Farväl, min Baron! jag dör."

9) Sedan Lopatinsky sträckt de mest djerfvaste till marken, ville de öfrige skjuta honom, men befälhafvaren höll dem tillbaka och, högaktande Lopatinskys mod, ropade: Gif dig, tappre Ryss! vi vete att värdera våra fienders förtjenster såsom krigare, — ej vilje vi begagna oss af din olycka: uti Öfverbefälhafvarens namn lofvar jag dig friheten. Se Lopatinskys svar i Not. 2.

10) Två dagar efter affären utlevererade Svenskarna Lopatinskys lik, hvilket med alla Militä-riska ärebetygelser blef begrafvet på det ställe å Kyrkogården, hvarest han i sällskap med sine kamrater tillbragte aftonen före sin död

